

KÜLTÜREL ÖZELLİKLERE SAYGI VE BİRLİKTE YAŞAMA KÜLTÜRÜ

Kültür: Bir toplumun tarih boyunca ürettiği ve kuşaktan kuşağa aktardığı maddi ve manevi özelliklerin hepsine kültür denir

Kültürü oluşturan manevi unsurlar:

Tarih, dil, din ve inançlar, ahlak kuralları, örf ve adetler, komşu kültürler, yasalar ve hukuk kurallarıdır.

Kültürü oluşturan maddi unsurlar:

Coğrafi konum, semboller, mimari, doğal ortam özellikleri, iklim özellikleri, su özellikleri, arazi yapısı, toprak özellikleridir.

Kültürün Özellikleri:

- Kültür toplumlara özgüdür, bu nedenle her toplumun kültürü bir diğerinden farklıdır.
- Kültür sürekli ancak zamanla değişikliklere uğrayabilir.
- Ülkeden ülkeye kültürel farklılıklar olduğu gibi, yöreden yöreye bile kültür farklılığı olabilir.



- ❖ Toplum içinde dayanışma, birlik ve beraberliğin sağlanmasında önemli bir yer tutar. Çünkü kültür, bir toplumu millet yapan ve diğer milletlerden ayıran önemli bir değerdir. Örneğin Türk kültürü, Türk milletinin hayat tarzını yansıtır.

Kültürel Unsurlarımız

- Kültürel unsurlarımızdan biri **el sanatlarımızdır**. Örneğin ebru çok eski bir Türk sanatıdır.



- Kültürel unsurlarımızdan biri de **düğünlerimiz** ve **bayramlarımızdır**. Dini ve milli bayramlarımız ile mevsimlik bayramlar, milli birlik ve beraberliğimizi sağlayan önemli kültürel unsurlardandır. Ramazan ve Kurban Bayramları dini bayramlarımızdır.
- **Yöresel lezzetlerimiz, halk oyunlarımız, türkülerimiz, fıkralarımız, düğünlerimiz, kına gecelerimiz, asker uğurlamalarımız, geleneksel evlerimiz** kültürümüzü oluşturan diğer unsurlardandır.
- ❖ İnsanın kişiliğinin gelişmesinde ve toplumsal birlikteliğin oluşmasında tarih, dil, din, örf, âdet, gelenek, görenek ve bayramlar gibi öğeler etkilidir. Bu öğelerin bir araya gelmesi kültürü oluşturur. **Kültür bir toplumun devamı için önemli bir unsurdur.**
- ❖ Türk kültürünü ve âdetlerini yansıtan, kuşaktan kuşağa aktarılan çeşitli geleneksel çocuk oyunlarımız da vardır. Türkiye ve dünya genelinde oynanan geleneksel oyunlardan bazıları şunlardır:
 - Üçtaş:** Türkmenistan, Hindistan.
 - Beştaş:** Endonezya, Kırgızistan, Kore Cumhuriyeti, Yunanistan.
 - Dokuztaş/çanak/yedikule:** Hindistan, Suriye.
 - İstop:** İtalya, Romanya, Kolombiya.
 - Körebe:** Nijerya, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan, Almanya

- ❖ Türk cumhuriyetlerinde aynı isimle oynanan **mangala oyunu** Afrika'da Gana, Kenya, Nijerya, Fildişi Sahili, Mali; Asya'da Endonezya, Hindistan, Kazakistan, Kırgızistan; Amerika'da ise Karayipler ülkelerinde yaygın olarak oynanmaktadır.

Ülkelerin Kültürlerine Birkaç Örnek

TÜRKİYE:

- **Zeybek** adlı halk oyunu vardır. Bu oyun oynanırken **cepken** adlı, gömlek üstüne üzeri işlemeli bir kıyafet giyilir.
- Su üzerine yağlı boya ile desen verilen ve bu desenlerin kâğıda geçirildiği **ebru sanatı** geleneksel el sanatlarındandır.
- Dinî bakımdan önemi olan Ramazan ayında iki minare arasına **mahya** asma geleneği vardır.



- Kare şeklinde kesilen ince hamurların içine kıyma koyularak yapılan **Kayseri mantısı** ünlü bir yemeklerindendir.
- **Kebap, baklava** ve **etli ekmek** de diğer geleneksel lezzetlerindendir.
- Geleneksel Türk evlerinin üst katlarında cepheden dışarı çıkıntı yapan, adına **cumba** denilen bir oda bölümü bulunur.

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ:

- Kızartılmış **hellim peyniri**, Kıbrıs mutfağının geleneksel peyniridir.
- Müzik aletlerinden en çok **darbuka, zurna** ve **ud** kullanılır.
- Kuzey Kıbrıs genelinde en çok oynanan ve sevilen oyun olan **sirto**, mendil ile oynandığından halk arasında **mendil havası** olarak da bilinmektedir. Ayrıca düğünlerde içi şeker ve para dolu, üzeri

kırmızı bir tülle kaplı testiyle birlikte, yedi genç kızın müzik eşliğinde dönerek oynadıkları geleneksel **testi oyunu** vardır.

- Gömlek üstüne giyilen işlemeli **cepken** (yelek) geleneksel kıyafetlerindendir.
- Keten kumaştan yapılan **lefkara nakışı** geleneksel el sanatıdır.



TÜRKMENİSTAN:

- Ülkedeki erkekler koyun postundan yapılan bir başlık olan **telpak** takarlar.



- Düğünlerde et, havuç ve baharatlarla harmanlanmış, pirinçten yapılan **plov** (Türkmen pilavı) misafirlere ikram edilir.
- El sanatlarının başında Türkmen **halı dokumacılığı** gelir. Mayıs aylarının son pazar günü kutlanan **Halı Bayramı** dünyadaki tek halı bayramıdır.
- Kötülükleri kovduğuna inanılan **kırmızı ve tonları** kıyafetlerde bolca kullanılır. **Türkmen sazı**, müzikte önemli bir yer tutar.

RUSYA:

- Kadınların giydiği uzun ve kalın askılı elbiseye **sarafan** denir. Bu elbise, Rus başlığı olarak bilinen **kokoşnik**le birlikte giyilmektedir.
- En eski Rus bayramlarından olan ve coşkuyla kutlanan **Maslenitsa**, Türk kültüründeki baharın gelişinin kutlandığı Nevruz Bayramı'na benzemektedir.
- Düğünlerde kız tarafının evine giden damat, eğlence amaçlı bahşiş ödemek zorundadır. Lahana, turşu, soğan gibi ürünler içeren vinegret salatası ve zeytin salatası Rusya'da en çok tercih edilen salata türleridir.
- **Tolstoy, Dostoyevski, Anton Çehov** gibi edebiyat alanında yer edinmiş, dünyaca ünlü yazarları vardır.



- **Balalaika** ve gusli önemli müzik aletlerindendir.

BULGARİSTAN:

- Başlıca müzik aletleri kaval, zurna ve yaylı bir çalgı olan **gadulkadır**.
- Bulgar erkekleri Surva Festivali'nde hayvan kürklerinden yapılmış, kukeri adı verilen çeşitli kostümler giyerler.
- Mart ayında, beyaz ve kırmızı iplerden yapılan bir bileklik olan **marteniçka** (martenitsa) takarlar.



- Marteniçkaların beyaz ipi huzuru, kırmızı ipi ise yaşam döngüsünü temsil eder.
- Sıcak ve soğuk servis edilen çorbalar Bulgaristan mutfağında önemli bir yer tutar.
- **Kalaycılık**, ateşle doğrudan temas eden bakır kaplara özel bir kaplamanın uygulandığı el sanatıdır.

Kültürel Mirası Korumanın Önemi

- **Kültürel mirasımızı tanımak ve bunların gelecek nesillere aktarılmasını sağlamak toplumun kimliğini koruma ve kültürel devamlılığı sağlama açısından son derece önemlidir.** Bu süreç, geçmişten günümüze miras kalan gelenek, görenek, sanat, dil, edebiyat, mimari, yemek kültürü gibi pek çok unsuru içerir.
- Ülkemize yurt dışından eğitim veya turizm amaçlı birçok misafir gelmektedir. **Bizler, kültürümüzün önemli bir değeri olan Türk misafirperverliği gereği ülkemize gelen misafirleri dil, din, renk ayrımı yapmadan saygı ve sevgiyle karşılarız.** Misafirperverliğimizden ve kültürel saygımızdan etkilenen bu misafirlerin bir kısmı ülkemize yerleşmeyi tercih etmektedir. Bu durum ülkeler arası etkileşimi artırır. Milletler arasındaki ön yargıları ortadan kaldırarak bir arada mutlu ve huzurlu bir şekilde yaşamamız için ortam sağlar.
- Tarih boyunca milletimiz mazlumun yanında olmuştur. **Ülkemiz son yüzyılda Balkanlar, Kafkaslar, Afganistan, Irak, Suriye gibi farklı coğrafyalardan gelen milyonlarca insana kapılarını açmış; ekmeğini ve aşını bu insanlarla paylaşmıştır.**
- Devletimiz, iç karışıklıklar ve savaş gibi sebeplerden ülkemize gelen birçok sığınmacıyı geçici koruma kapsamına almış ve sığınmacılara yönelik insani bir yaklaşım sergilemiştir. Ülkemize sığınan bu insanların Türk milletiyle uyum içinde yaşamalarını sağlamak için farklı projeler hayata geçirilmiştir.

- Dünyanın dört bir yanında birbirinden farklı ve güzel canlı, ötekileştirme yapmadan uyum içinde yaşamaktadır. **İnsanlar da diğer canlılar gibi kültürel zenginlikler ile huzur ve mutluluk içinde yaşamalıdır.**
- Sosyal Bilgiler dersinde dünyanın her yerinden bize farklı gelen, bazen de kültürümüzle benzer özellikler taşıyan kültürlerin farkına varırız.
- **Kültürel zenginlikler bizleri geliştirir ve büyütür.** Kültürel zenginlikleri tanımak ve onlara saygı duymak, birlikte yaşayabilmek birçok kültür ve medeniyete ev sahipliği yapmış Anadolu topraklarının bize bıraktığı önemli bir mirastır. Her kültür, kendi içinde çok kıymetli ve özel parçalar barındırır.
- Önemli olan bu farklılıkları yargılamadan, kendi kültürümüzle kıyaslamadan, eleştirmeden saygı duymak ve bu farklılıkların bir zenginlik olduğunu kabul etmektir.

Selamlaşma:

- Türk kültüründe bireylerin birbiriyle selamlaşması; el sıkışma, sarılma, başı hafifçe öne eğme, el öpme vb. şekillerde yapılmaktadır. Japonya'da insanlar başlarını hafifçe öne eğerek selamlaşmaktadır.
- Filipinliler, kendinden büyük kişilerin elini alnına koyarak selamlaşırlar. Fransa'da insanlar, selamlaşmak için birbirini yanaktan öperler. Yunanlar, sadece tanıdıklarının sırtına veya omzuna dokunarak selamlaşırlar. Yeni Zelanda'daki Maori halkı ise selamlaşmak için burun ve alınlarını birbirlerine bastırırlar.

